

Культура і Побут

№ 49

Четвер 29-го грудня 1927 р.

№ 49

Зміст: Мик. Новицький. Культура хазяїна. — Проф. В. І. Веретенников. Музейна справа на Україні. — Василь Седляр. Всеукраїнська виставка образотворчого мистецтва. — І. Ірсь. Чотири зауваження читачки. — Демі. Що і як. — Ю. Черняков. За здоров'я чи за упокій. — Бібліографія. Нотографія. Показки статей, оповідань і нарисів.

Культура хазяїна

Одним з величезних практичних завдань нашого класового культурного озброєння і переозброєння є розв'язання в наших умовах, для наших потреб старої закладеної будинком то «проблеми» — проблеми ставлення особи до суспільства, стосунків між індивідуальним і громадським.

Жовано і пережовано цю проблему багато.

В умовах економічного і політичного панування іншительської меншості над пригнобленою більшістю ця проблема була дуже популярним фактором створення трагічних колізій, що знаходили своє відображення і трактування в усіх галузях мистецтва, в усіх галузях і формах вислову людської думки і чуття.

Але і складність проблеми, і нерозрішність колізій, що нею створювались, корінилися по суті в фальшивий облудний будови капіталістичного суспільства. Ціла низка громадських святощів, як «нація», «громада», «церква», «отчизна», «державна», «патріотизм» і т. д., і т. д. були цінностями фактивними, облудними, що приховували владу меншості, замазували корінну органічну взаємосуперечність між інтересами величезної більшості «осіб» і «громадою», як організацією панування купки господарів економіки.

В умовах диктатури пролетаріату, що веде в творчому союзі з собою селянство, в умовах соціалістичного будівництва, для величезної трудової більшості, що працюючи в своїй класовій громаді, творить **органічно-спос власне** діло, ця проблема перестає бути проблемою.

Проте революційні зміни і перетворення у громадських культурних здібностях, засобах і методах, у психології окремих членів суспільства не відбуваються блискавкою.

Це — довгий, забарний і тяжкий процес. І від попередніх етапів розвитку, поміж іншою культурною спадщиною ми маємо ще багатенько пережитків тих стосунків між індивідуальним і громадським, які були характерними для внутрішніх суперечностей буржуазної культури.

Спостереження над сучасністю і розгляд її даних показують нам три головних гатунки ставлення особи до громадського, — з них одне пережиточне і два наших, що є вже витвором і знаряддям нашої культури.

Пережиточне ставлення — це так звана обивательщина. Основна ознака його — нейтралітет, пасивність. Обивательщина — це б не був її носій, — чи на селі, чи на позиції службовця в апараті, чи навіть на виробничій, розглядає господарський і держав-

ний організм як щось збоку дане, стихійне, незалежне від волі і дії самого обивателя.

Мінімум обивательських вимог — це існувати без турбот і неприємностей, існувати, від усього ухиляючись. Немов він має **не право на функції і творчість**, а лише **дозвіл на існування**. Його гасло — «воля ваша», його методи — «не займай мене господи, не займе тебе лиха година» (мінець — звичайно, пошепки).

Максимум же його прагнень — пристосуватись, присмокотатись, вигребти собі тепленьке, покійне кубельце і смикати лапу. Це — світ приживальників і пасивних споживачів усякої системи, яка б не існувала, світ млявих «мертвих душ», що від Настасії Петрівни Коробочки і до капитана Колейкіна, від Акакія Акакієвича і до Молчалина (в щедрінській його інтерпретації) були базою «мирного життя» дореволюційної Росії.

Не треба писати нових томів, щоб диференціювати обивательщину: ті томи вже написано Гоголем, Щедріним, Чеховим.

Ота обивательщина, що її основною ознакою є пасивність і вічний нейтралітет, являє з себе найкращий поживний ґрунт для відродження методу бюрократизму.

Воно й не диво. Це ж її історична споконвічна роль; на ній же зріє і викопувався бюрократизм.

Другий гатунки ставлення до громадського — це гатунки напівхазяїнський.

Його основна ознака — вимоги, вказівки і скарги.

Це — що правда — величезне досягнення, величезний крок уперед, рівняючи з обивательщиною. Це — вже революція в психології.

— Чому машинні частини валяються не прибрані, під дощем?

— Чому дорогий крам у кооперативі?

— Куди дивиться ревізійна комісія?

І т. д., і т. ін.

Це — стимул удосконалень, погоняч, підстобувач.

Але — ще не зовсім хазяїн.

Бо викопання, активний громадський обов'язок носії цієї психології все таки покладає на когось іншого.

«Куда же смотрят отцы города?» — як колись патетично запитували репортери ліберальних газет.

Тут до третього гатунку, до повної цінної хазяїнської позиції не вистачає ще одного кроку — свідомості, що «отців города» не треба далі шукати, треба тільки глянути в дзеркало.

І глянувши, слідом за запитанням самому уявляється до активної будівничої роботи.

По суті це зовсім проста і природна у наших умовах річ: це значить усього на всього тільки здійснити, втілити, реалізувати своє **радянське право** — бути хазяїном будівником, увійти в широко відчинені ворота.

Як саме, де саме?

У міськраді, у поселковій, у сільській раді.

В комісіях цих рад.

У місцевому, у фабзавкомі та їхніх комісіях.

У ревізійній комісії.

У кооперативі.

У крамничній комісії кооперативу.

На виробничій нараді.

В комнезамі.

В товаристві взаємної допомоги.

На жіночих делегатських зборах.

На зібранні батьків по справах школи.

У партійному, чи комсомольському осередку.

У піонерському загоні.

У товаристві змички, у шефкомісії.

І т. д., і т. д., і т. д. Перелічувати усі місця, де реалізується хазяїнська установка це значило б перелічити всі органи радянської суспільності і будівництва.

Чи маємо ми в нашій масі такого хазяїна?

Маємо. І це — величезний революційно-творчий фактор.

Він з'явився вперше, коли групи Червоної гвардії у піджаках та пальто, переверзані стільками патронів, займали оянки, палаци, зонзали, вузли зв'язку, коли робітничий контроль брав під догляд фабрики і заводи. Ми маємо його нині в передових лавах мас, у нашому активі — партійному, радянському, профсоюзному, кооперативному.

Але роботу цю не закінчено; вона тільки у початковій стадії. Хазяїнська активна установка кожного трудящого до громадського добра, до завдань моменту, до кожної подробиці соціалістичного будівництва і громадської організації, повна ліквідація пережитків обивательщини — для невідмінної передумова розв'язання творчих сил, успішної боротьби з бюрократизмом і прискорення будівничого темпу, є черговим завданням нашої масової культурної роботи.

Геть обивателя. Хай живе хазяїн-творець соціалізму.

МИК. НОВИЦЬКИЙ.

Музейна справа на Україні

I. Кілька слів про музейне будівництво взагалі

Що правильна і досить розгорнена постановка музейної справи є найпотрібнішим елементом, невід'ємною частиною, як слід поставленої культурно-освітньої роботи,—ні доводитися, ні тим більше сперечатися в цій справі не доводиться, бо це загально-відомо істина. Однак, також безперечно, що останнім часом в УСРР наше суспільство прокинулося забуло про музеї, а говорити про розгортання в Радянській Україні мовної і правильної роботи музеїв поки що здається теж не доводиться. Тут має бути велика складна і відповідальна робота в найближчому ж часі.

А тим часом важливість музейної роботи, важливість правильного її переведення, важливість мати сітку добре поставлених музейних установ, що нормально функціонують, надто велика для переведення загально-освітньої роботи. Зупинимось поки хоча б на музеех історико-побутових, художніх та технічних в широкому значінні цього слова.

Перед кожним музеєм, перед всією музейною справою в цілому стоять основні завдання по-перше зібрати, по-друге вивчати, по-третє виставляти, експонувати різні речові рештки культури в її розвитковій від походження людства і до останнього часу. В результаті тут мусить бути дана жива, предметна, так би мовити, картина тієї чи іншої частини загально-людської або національної культури. Дві основні цілі нерозривно зв'язані одна з одною має переслідувати така картина: з одного боку дати як слід приготуваній концентрованої і класифікованій матеріал для наукового вивчення; музей таким чином мусить бути певною лабораторією для наукового робітника; з другого боку, що не менш, коли не більш важливо,—музей повинен давати в живих предметних, як ми зазначили картинах, своєрідну школу для мас, бути могутнім загально-освітнім знаряддям, знаряддям цілком особливим, специфічним в своїй оригінальності: ні один підручник, ні одна лекція, ні один семінар, ні одна допоміжна книжка не дадуть і не можуть дати того, що дасть і дає звичайний уважний огляд

будь-якого правильно-поставленого музею в тілі його наочний культурно-історичний картини, що її він дасть його оглядачеві. Ні з якої злишки, ні з якого курсу так швидко, так просто і точно не вишесеш, наприклад, основних уяв про розвиток гірничо-заводської справи та її техніки, як і з серйозного огляду відповідно-побудованих, науково-вивчених і повно зібраних експонатів, що їх дає відповідний і правильно-поставлений музей. Ні з яких злишок, ні з якої історії мистецтва не складеш собі тієї точної і ясної й належної уяви, наприклад, про мистецтво торговельно-капіталістичної північної Європи (на чолі з Голландією та Нідерландами) XVII-го віку, як це можна зробити промаком відповідних музейних колекцій. І тут лише треба ніколи не забувати, що музей для виконання таких своїх завдань не може обертатися у звичайний склад річей; треба пам'ятати, що між складом, хоча би музейного значіння річей, та музеєм, як установою, є величезна різниця: музей—не крамниця «випадкових річей», музей не просто антикварний магазин; обертаючись в перше або в друге, музей перестає бути музеєм, бо він вже тоді не може виконувати тих завдань, що ми про них говорили.

Музей посамперед мусить сконцентрувати, зосередити у себе лише і тільки ті експонати, що відповідають сфері його роботи і такі експонати добирати по змозі повніше, по змозі вичерпуючи. А це справа не легка. Для цього музейним робітникам треба дуже добре знати ту частину культури загальної, або техніки, що її історичний розвиток дає цей музей—це по-перше, по-друге провести цим робітникам велику підготовчу роботу, добірати все що треба для побудовання цієї картини, що про неї ми говорили вище і відкидаючи те, що сюди не підходить, як слідуючи і розташовуючи відповідно свої експонати. Цієї роботи музейний оглядач не бачить, він не зазирає навіть яким уявляє собі, скільки треба було знання, праці і довіди прикласти до збирання матеріалів 2—3 зал того чи іншого музею, що його він оглядає, за яку годину півтори і звідки він винесе вже певні

знання тим більші, чим більш було праці й знання покладено робітниками музею при влаштуванні цих 2—3 зал, при доборі для них відповідних матеріалів—експонатів.

Не досить лише зібрати матеріали—експонати, треба ще їх вивчати, проробити над ними певну, суто-наукову роботу, щоб можна було певним чином, в певному порядку з потрібними певними поясненнями їх порозставляти в залах музею, утворити те, що називається планом експозиції даних колекцій. Тільки точно науково-аналітичною виставленою річ, аналітично, що вона являє собою, музейний робітник зможе знайти й потрібне місце в тім загальному плані експозиції, що його він спочатку складає, виходячи знов таки з точно-наукового побудовання історії тієї частини культури або техніки, що демонструється в даному музеї. Але це ще не вся робота, що над нею сидять співробітники музею; вони повинні ще класти, вибрати таку схему експозиції, таку систему розміщення експонатів, що давала б найточнішу, найяснішу і досить повну та живу предметну картину, що про неї ми вже згадували. При цьому слід пам'ятати, потрібно багато знання, праці, щоб весь час наглядати за цілістю музейних експонатів запобігати їхньому руйнуванню, їхньому мусуванню від часу; вести так звані музейно-реставраційні роботи—справа складна і дуже відповідальна, бо не вдала реставрація, не вдало і несвоєчасно вжиті заходи до охорони річей від псування, можуть згодом завести збитки і колосальну шкоду музейній справі.

Кожен правильно-організований музей повинен отже задовольняти цілій низці умов. По-перше кожен музей повинен мати точно-скреслену межу своєї роботи і відповідний загальний план виконання цієї роботи. Скажемо, даний музей є музей художньо-історичний по своїх цілях і відповідно охоплює такі то епохи, зупиняє свою увагу на таких-то виявленнях мистецтва, що були там-то, причому виявляє такий то зв'язок розвитку явищ мистецтва з відповідними моментами соціально-економічного порядку. Далі, по-друге кожен музей повинен виробити і здійснити такий то план експозиції своїх експонатів, щоб точна, ясна картина сама собою залишилась в голові уважного оглядача музею; по-

Всеукраїнська виставка образотворчого мистецтва

10-ть років Жовтня

Виставка, що відбулася в Харкові та має бути в очі м-ці в Києві та Одесі, повинна була дати картину розвитку і досягнень в галузі образотворчого мистецтва за 10 років радянського культурного будівництва.

Необхідно відмітити: виставка в Харкові мала величезне значіння, як передгляд досягнень та показник стану образотворчого мистецтва на 10-ті роковини Жовтня.

Виставка мала організаційні недоліки, як чисто технічного характеру, так і в експозиційних експонатах.

Виставка майже не висвітлювалася в пресі. Що до останнього, то це в значній мірі зменшило її значіння, вплив та взагалі можливість уоні.

Зокрема дуже шкідливими були організаційні недоліки, яких не можна оминути, наприклад, вояси не було каталогів (а можна було б сподіватися і на ілюстрованого), не підготовлена була справа з написами назв річей, приналежності по авторам та належності авторів до різних асоціацій та об'єднань і т. і.

Перше ніж переходити до оцінки виставлених річей необхідно визначити місце цієї виставки серед інших та взагалі определити її характер в цілому.

Очевидячки, виставка мала зробити підсумки всієї творчої роботи за 10 років, але не дивлячись на надзвичайно значіння її та низку сприятливих моментів, на нашу думку виставка повністю уявляла про стан образотворчого мистецтва на сьогодні не дала. Не показала вона також і перейдення етапів у творенні радянського мистецтва. Особливо шкода, що не було представлено зразків мистецтва перших років революційної боротьби (плакат, агітмистецтво), а як раз тоді намічалася основна тенденція в розвитку мистецтва, определення по новому ролі мистецтва і місце його

в революційній суспільності. Між іншим на це зверталася своєчасно увага в пресі (див. «Пролет. Правду» за 25-X ц. р.). В процесі розвитку радянського мистецтва на Україні ми мали дуже цікаві етапи, які до цього часу ще лишилися не висвітленими, а відсутність цього матеріалу не дає можливості правильно оцінити різні прояви сучасного мистецтва. Що до репрезентації сучасності, то приходить пошкодувати за цілковитою відсутністю, наприклад, театрального мистецтва, не представлено «Варезь», театр Франка, Оперу. Дуже неповно представлено архітектуру і взагалі виробниче мистецтво. Та й відділи малювання ослаблено одночасною експозицією багатьох річей на виставці народів і національностей СРСР в Москві (Апрілу експонує в Москві — 290 експонатів).

До прикритих недоліків виставки необхідно залічити й те, що експозиційний матеріал мало уявлено, наприклад, одночасно в одному-ж помешканні відбувається і виставка книги, яка не тільки дає уявлення про цілісний розвиток у видавничій справі, не тільки показує зріст вищої до української книжки в розумінні внутрішнього змісту (від популярних брошур до наукових видань), в тому числі й «Капіталу Маркса», але показує і шляхи розвитку мистецтва ілюстрації, культуру книжки, як предмета побуту. Між тим графіку на виставці показано так, ніби вона цілком відірвана від книжної продукції.

Доводиться пожалувати й за тим, що принципом експозиції мистецьких творів було прийнято розвіску по «напрямах», а не по окремих асоціаціях і об'єднаннях. Через це деякі напрямки представлено поодинокими експонатами, тоді як їх має та значіння вони не втрачають своєї цілісності в загальній

нормі процесі формування нового мистецтва. Далеко природніше і доцільніше було б експонувати річі по асоціаціях, що дало б дійсну картину згрупування сил і їх фактичного співвідношення, як це було зроблено на виставці народів СРСР у Москві.

Всі відзначені недоліки і організаційні огріхи не зменшують епохального значіння виставки, як ювілейного перетягу сил, сил дуже значних, як показала виставка, і готовно, активно молоді, що вже сформувалися, як майстри в революційну добу.

Особливий імпресантності виставки опирає природній синтез архітектури і інших видів мистецтва. Сам будинок промисловості є одним з найбільших, найзначніших і найпереконливіших експонатів, доказ перемог і досягнень.

Історичним свідченням вказаний Наркомом освіти тов. Сиряніком на відкритті виставки факт зросту й об'єднання мистецтва з масою, як фактора культурного будівництва нарівні з іншими галузями мистецтва, літературою, театром і т. ін.

Повідомлення наркома про відкриття національної галереї образотворчого мистецтва завершує визначеність значіння виставки.

При розгляді самих експонатів за браком місця прийдеться оминути виставку книги, архітектури, до яких сподіваються ще повернутися пізніше, і зупинимось головним чином на відділі малювання, скульптури, графіки, рисунку та експонатів Вівіш.

Загально відомою є у нас слабкість і взагалі брак кваліфікованої критики в галузі образотворчого мистецтва. Це призводить до того, що цілі шкільні просто викладають свої враження, виходячи із критерія «подобався чи не подобався», без оцінки окремих річей і фактів без їх взагалілізання й систематизації та взазівок на будь-які принципові позиції і вимоги нашої сучасності. Зокрема й про цю виставку ми маємо поки що статтю в «Культурі і Побуті» № 44 і 45-6, «Л. К.». В загальному огляді виставки ним зроблено розпіння на свід омак, після чого виявилось, що з дея-

третє при цьому потрібна належно проведена роз'яснювальна робота шляхом написів до експонатів, виданням дорожніх карт та каталогів, даванням усних пояснень. І нарешті, кожен музей повинен бути цілком пристосуваним для його огляду, як найбільше пристосований для різного роду науково-дослідної роботи над його експонатами; всі його колекції через це і з цієї метою повинні бути відповідно науково-пророблені, що є теж обов'язком наукових робітників, завданням, що його обов'язково виконує кожен музей.

Увесь цей комплекс роботи—великої, що потребує спеціального досвіду і підгідного знання і має цілком науковий характер.—робить з кожного справжнього музею живий організм, що завжди працює, завжди знаряди озвіти і суто-науково-дослідної роботи, що вимагає відповідного зовнішнього устаткування і в відповідній живій роботі сили—музейних спеціалістів. Не можна робити з музею тільки складів «цікавих» предметів, або магазинів випадкових річей. Повинно точно зрозуміти і встановити те положення, що музей правильно організований посамперед школа, потім—справжня лабораторія наукової думки, наукового дослідження, лабораторія своєрідна і незамінна. Треба завжди пам'ятати, що від хиб в постановці музейної справи посамперед терпить вивчення культури тих народів, що з них складається великий Союз Радянських Соціалістичних Республік. Повинно пам'ятати, що хиб в постановці музейної справи на Радянській Україні посамперед дошкучають можливості належної постановки вивчення всього процесу розвитку української культури.

Все це примушує ще і ще раз звернути увагу на потребу більшого інтересу до музейної справи, більшого цескування за неї. Розвивати музейну сітку УРСР, перетворювати її в низку музейних організацій, правильно побудованих і з нормальною функцією—це є те велике і ще дуже мало виконане завдання, що лежить перед нами і потребує, як найшвидшого розв'язання.

Проф. В. І. ВЕРЕТЕННИКОВ.

тою найбільш вартим уваги лишився майже одиниць художник «індивідуал» Комашка. Друга стаття в журналі «Нове мистецтво» № 26 за підписом «Гарас Воля» теж уявляє собою своєрідну критику. Поставивши, як мірку, досягнення італійського ренесансу (Микель-Анджело, Леонардо), автор статті впаав в латентний сум та цілковиту безнадійність, що до стану мистецтва. За оцінкою, зробленою Гарасом Волею після 10-ти років роботи ми не маємо жодних наслідків, все безнадійно, все слабо, жодних перспектив.

Між тим виставка при всій неповноті своєї дає можливість поставити питання, в чому-ж саме й як вплив Жовтень в образотворчому мистецтві, чим-же нарешті ризикнулася наша виставка од звичайної виставки дореволюційного часу, чи теперішньої виставки у буржуазній країні. Чи дали нам художники щось нове, в чому воно виявилось, та коли воно є, то яка міра досягнень в цьому новому?

Жовтень змінив всі класові співвідношення, бувши казкою життя і культури опинився за бортом, робітники й селяне взяли владу, змінилися і ставовище, ролі та місце художника. Революція прямо поклала художника до революційної боротьби, зробила його активним її учасником.

Замість салонних картин — плакати вулиць, мури міст і казарм. Мистецтво з присмаком вибраних стало засобом впливу на маси і зброєю в боротьбі цих мас за соціалізм.

Як-же відповіли художники на цю переустановку?

Не всі однаково прийняли нове становище, але більшість, актив свідомо пішов на новий шлях. Візніше того — накоплені потенції в напрямку шукання нових форм, виявлення творчості, знайшли вихід для себе лише в революції, в одиртих нею можливостях.

Перш за все необхідно відмітити дві зміни, по яких пішла нова творча робота: а) художник, шукаючи зв'язку з масою, шукаючи форм безпосереднього стику з нею пішов у виробництво. Через виробництво річей побуту, нового творчого революційного побуту, до най-

Чотири зауваження читачьких до «ще нездійсненого плану»

Масовий читач—«середняк»—робітник, виважений, селяктивіст, вчитель безсумніву вітатимуть появу такого журналу, який проєктує тов. Касяненко. Мусимо констатувати, що такого журналу (масового, універсального) в нас досі **бранує**.

Цілком приєднуємось також і до основної вимоги, яку ставить тов. Касяненко («журнал мусить бути з установкою на соціалістичне будівництво») така бо установка цілком відповідає вимогам сучасності (краще дійсності) радянської.

Переходимо до зауважень до проєкту.

Планування розділів. Проєкт віддає відділу літератури **надто мало місця**—(20—25%). Тов. Касяненко посилається на існування групових журналів. Але, коли переглянути цей аргумент під таким кутом зору: а оскільки ці групові журнали просунулись у читачьку масу, оскільки вони спроможні за умов тиражу їхнього задовольнити потреби маси, то доведеться мабуть поставитись до відділу цього щедріше і поширити його принаймні до 40—45%.

Певне місце треба віддати і західній літературі, вміщаючи найкращі зразки її, літератури, бо західний літ.—рі наші грубі журнали віддають **надто мало уваги**.

У відділі мистецтва хотілось би бачити не тільки огляди мистецького життя, статті тощо, а й путяні репродукції з найкращих зразків образотворчого мистецтва нашого й закордонного, досі бо жоден з наших так зв. грубих журналів (за винятком поодиноких і нещодавніх випадків) не спромігся ілюструвати свої огляди художнього життя докладно підібраними і пристойно виконаними технічно репродукціями. Без них же огляди і статті з царини мистецької гублять в значній мірі свою цінність.

близького з нею зв'язку, що найбільшого впливу на неї. б) Друга лінія безпосередньо зв'язана з першою, це обслуговування маси маларством, чи взагалі безпосередньої образотворчості, але в формах відповідних до неї життєвих умов. Звідси спремління до оволодіння монументальними формами мистецтва. Продукт мистецтва не для особистої насолоди в овоїй матерії, а для загалу в клуб, казарму, театр, вокзал, палат Праці і фізкультури.

Виставка цей процес виразно відбиває, хоч відділ виробничого мистецтва репрезентовано лише графікою та керамікою. Графіка недостатньо представлена, і як уже згадувалося мало виявлено її зв'язок та вплив на оформлення книжки. Доводиться пожалувати за відсутністю робіт похійного Г. І. Нарбута, який зробив такий величезний вплив на нашу книжку, відсутні і його руні (Лозовський, Кирнарський, Хижинський і т. і.). Все-ж ця зовсім нова галузь для України встає в самоетнічну діяльність творчості. Майстри старші, піонери правори на Україні, як С. О. Налепінська, Падальна І. І., молодь надзвичайно цікава своїми еміліями спробами, як Рубан в Києва та Довгал в Харкова, новий майстер правори Кас'ян, що репрезентований великою кількістю своїх праць (всі члени АРМУ) разом переконують, що тут ми вже маємо статі позивці та забезпеченість силами. Поруч з виявленою високою технікою графіки, що наближує їх до вищих зразків роботи в цій галузі, ми маємо і безсумнівно вдало розв'язання революційного сюжету.

Українська радянська графіка створена, її треба розвивати й зріплити через підсилення зв'язку з нашими видавництвами, якими ці молоді сили досі були мало використані. Через це мабуть праця праворів переважно ілюстрацій, менше оформлення книжки в цілому, а це так потрібно і нашій книжці і самим майстрам.

Кераміку представлено головним чином Вишнями. На першому місці Межигір'я. Новий, організований 1923-го року Технікум, виклика-

До справи ілюстрування журналу кінче необхідно буде притягнути найкращих наших графіків і фоторобітників, інакше справа ця шкунтальгати (а від неї залежить—це визнає і т. Касяненко—**читабельність журналу**). Взагалі тут журналові доведеться ризикнувся до ілюстрів. місячникам типа Зіфівських 30 днів».

До речі що до виходу журналу. Здається все ж таки краще було б не роздрібнювати матеріалу (та й з технічного боку це б було зручніше) і випускати його щомісяця.

Відділ «науки і техніки». Не зайвим буде ще раз підкреслити, що цей відділ особливо мусить дати читачеві відчуття загальну установку журналу. Небачник т. Влакитний найпершою вимогою до відділу цього ставив, щоб він не перетворювався в популяризаторську жвачку ala «Знання» — ми ж від себе даємо: а тим паче в безмістовну, відірвану від актуальних проблем будівництва нашого, вермішель, якою ще досі годують читача переважна більшість цих відділів нашої преси.

Тов. Касяненко має рацію, коли запитує: а чи знає український читач-робітник, де і як саме має лягти сьомпріченська залізниця, або що то таке Гісель-Дон? Але й читач матиме не меншу рацію, коли пошлеться на брак пунної інформації про наше будівництво, що чи можуть йому дати хоч неоповне уявлення про те, «де має лягти і т. ін.» у більшості безсистемні і випадкові хронікерські замітки, що їх подається у пресі. Отже цьому відділові доведеться поповнити цю галивину і подати читачеві поглиблену і **технічно грамотну** інформацію про наше соціалістичне будівництво. Певне місце в журналі треба б було відвести й питанням культури.

І. ІРАСЬ.

ний до життя енергією і настійчивою працею групи молодих художників цілком виправдав себе. Репрезентовано його роботами самого Технікуму (виробничий колектив, керівники і студенти технікуму), де маєть головну роботу Сендляр, О. Павленко, Іванченко, Падальки, Касихина, Бородині, Шелєківської і іншими, та роботами межигірців уже на заводах. Тут роботи з Будянської фабрики т. т. Іванченко та Цвічиненко (фаянс) та з Баранівської порцелянової фабрики т. Котенка М. Технікум дістав на виставці першу премію за кераміку, межигірці з Будянки (т. Іванченко) другу премію та т. Котенко з Баранівки (тажор Технікуму) третю премію. Миргородський Технікум репрезентований роботами тільки з Технікуму, на жаль, що не вийшов зі стану кустарщини в розумінню колективного змства, хоч і має гарних майстрів техніків. В цьому видно цілковиту відсутність художніх сил у Миргороді, а над тими, що є видно що тягять художні традиції старого часу.

З Одеси надіслано роботи кераміка Відокурського (цілковита повина для Одеси), але на жаль тут повна відстає від робітничого мистецтва в сучасному розумінню, то-б то в розумінню зв'язку з промисловим виробництвом і просто рівнем формально технічних вимог.

Як графіка, що на українському ґрунті в дореволюційні часи була лише в зародку і не виходила за межі «любительщини», так і кераміка в працях і досягненнях Межигір'я є безсумнівною перемогою і здобутком Жовтня на Україні. Це те, що створено в революційні роки.

З кераміки необхідно відмітити роботи О. Павленко, яка дала багато робіт, зайнятих у майстерному використанні техніки і матеріалу. Виявлюючи уваги варті роботи молодих межигірців на заводах. Художник органічно зв'язав з виробництвом, став дійсним творцем річей побуту, через масове виробниц-

Що і як

(Про масовий журнал).

Накреслена схема журналу, треба сподіватись, поповниться—чи за організаційного періоду, чи вже в процесі видання. Наприклад, вродити «Наука і Техніка» можна й повинно давати **практичні поради**. Крім того буде очевидно де що міститись про **фізкультуру**, гігієну, естетику. Може навіть і про **шахи** і окремі відповіді «Всесвіт за 2 тижні»—в фото, а так само фото-використання музейних фондів. Можна відкинути бульварність «магараді» й т. інш., але нема рації не взяти дещо з закордонних вразків, що буде корисним нашому читачеві.

Ще все про **Що** журналу. Але треба більше уваги звернути на **Як** дати. Бо що ні подавати, але коли кепсько, то нічого не вийде. І це торкається не тільки літературного відділу, але й всіх відділів. Як вже цілком вірно зауважено, читач ніколи не схоче читати **слабі** твори. В слабій пересічній якості матеріалу криється чимала частка причин не-читання журналів,—в такому, як воно могло б бути. Так само ілюстрації повинні бути бездоганно чіткі. Увагу що до якості потрібно тим більше загострити, бо доведеться розвивати райдужність нашого масового читача. У всякому разі цьому розбиванню більш сприятиме **двохтижневик**, а не місячник. Цього вимагає й наш час—напруженого бурхливого росту техніки і взагалі будівництва. Журнал, бодай хоча частини, повинен відбивати ритм, пульс життя. При належній проведеній організації це доведеться боїтись **двохтижневика**. Двохтижневик на 4 аркуші—легше відняти. Двохтижневик чекатимуть.

Щотиж **Що** може хоча частини розвивати й читач, то **Як** треба розвивати перш за все організаційні сили, напружені до справи першорядні сили, накресливши, перспективи джерел, бажано—першоджерел. Помимо «Т-ла керівників соц. будівлі» треба ширити ці роботи сили, що дадуть читачеві нежоване, а щось нове, цікаве, незнане, свіже—чи по новому. Треба закликати (чи зацікавити) й **читача** подавати матеріал.

тво до дійсного обслуговування мас. Підсилення цього зв'язку з виробництвом—от чого хочеться побажати.

Першому стимулюванню процесу зв'язку художника з виробництвом треба приділяти уваги і то у всіх ділянках, необхідно вплинути і на самі господарчі організації в напрямку більшої їх ініціативи і допомоги мистецтву, що прокладає шляхи до розвитку нової культури.

Ще раз приходиться пожаліти про відсутність відділу театрального мистецтва, де ми мали такі блискучі досягнення, так як і в інших галузях.

Немає на виставці робіт такого значення майстра, як Мелер з учнями Петрицького, Хвостова і ін.

Досягнення «Березіла» відомі, але впливати роль художника в ньому, що свідомо планово в цю галузь, який привносить свої творчі сили необхідно. Хіба-ж це не наші найреальніші досягнення. Художник іде у виробництво, не як на «побітовську» роботу, він присвячує себе цьому виробництву цілком, бо твориться нова культура, що матеріалізується у всьому нашому оточенню. Художник тут на аванпості, тут доводиться йому боротися з надзвичайною одностатістю і заскорузлістю, на жаль, увага на виставці не була відповідно акцентована на досягненнях по лінії виробництва, а це дає нашому думку сама важлива ділянка в нашій мистецькій культурі, самий вірний шлях до майон, шлях до виходу художника до машини, до механізації своєї праці.

А все-ж на виставці речі виробничого мистецтва уже твердо зайняли місце поруч з іншими галузями мистецької роботи, як рівнозначні по своїй фаховій та ідеологічній суті.

Ще менш виразним доказом наших досягнень в мистецькій Вітчизні. Представлені вони далеко не повно, але виставлений матеріал дає можливість судити про характер і установку їх роботи. На першому місці стоїть Київський Художній Інститут, перетворений з Академії Мистецтва, найбільший центральний університетський заклад в УСРР, Можирський Мистецько-Ко-

„За здоров'я“ чи „за упокой“

(З приводу ст. т. Ница в 48 № «К. і П.»).

Найактуальнішу для клубів справу порушує на сторінках «К. і П.» (№ 48) тов. Ница, і «хмимходом» скубе тов. Понтовського, що в цій же самій справі висловився в «Культурно-рабочнікові». Але коли прочитати обидві статті, то відразу й видно, що тов. Понтовський отак о мислить тому, що, певно, сам працює в клубі, та ще й десь у провінції і справа з керівниками художніх гуртків добре таки йому сіла в печінку, а тов. Ница, хоч і підходить до вирішення справи так, як слід підходити «здоровомислящій» людині, але все ж таки його підхід є, так би мовити, суто теоретичний, кабінетний.

Тов. Ница злякала пропозиція тов. Понтовського висловувати на керівників художніх гуртків «клубів активних гуртківчан». Рідн зазначив, що таке висловування «благословляв культуру, та ще може один з гірших видів її». Він каже, що «замінити спеца гуртківцем—значить не популяризувати країні образи мистецтва в пристойній інтерпретації (підкресл. тов. Ю. Ч.), а поувати художній смак гуртківців та аудиторії гуртка», бо за «споконними спецами»—**певна техніка, загальна культура й практичний досвід** (підкреслення тов. Ю. Ч.), а оті «свої ребята»... крім ентузіазму... нічого не мають.

Звичайно, що не погоджуватися з тов. Ницею в **принципові**—не можна. Але лише в принципові, бо «всегомо овою своє время» нічого не мають.

Беручи на увагу культурний рівень загальнопередбачуваного читача—журнал має постійно (хоч би й у кожному номері), давати поясильні **примітки** як технічного, так і мовного змісту.

Нарешті важлива **назва** журналу. Як проєкт «Життя і Культура». Бажано б—в одному слові назву.

І ще: орієнтуватися на масу читача, але не забувати завдання—єдино відчужено—вести й тримати того ж читача на дзві сучасності.

ДЕМІ.

і так ставити справу, як ставить її тов. Ница на сьогодні не можна.

Розглянемо факти і цифри, які ми маємо в цій справі в такому союзі, як союз гірників (головним чином, що до «певної техніки, загальної культури й досвіду»). Гадаємо, що цей матеріал можна вважати за досить показовий для художньої роботи робітничих клубів України, бо і клубів і різнаних художніх гуртків по союзу гірників чималенько (клубів 175, художніх гуртків в них 732, керівників гуртків—679). Мало не сімсот чоловік керівників різнаних фахів. Хто ж ці люди, чому вони опинилися на роботі в клубі і як вони працюють? Гадаємо, що слід висвітлити всі ці питання, аби мати змогу обґрунтовано підтримувати пропозиції тов. Понтовського і заперечувати тов. Ницаві.

Переважну більшість з цього числа керівників, що його вище подано, складають керівники руських і українських драматургів. Мало не 95 процентів з них це все так, чи інакше, люди минулого: автори з різнаних труп ще старих часів. Всі вони мають більш менш поважний стаж «сценічної роботи». Певна річ, що коли ці люди починали працювати в галузі театру, то не мали на меті працювати в клубі.

Коли це так, то, виходить, що підготовки, якої вимагає робота в клубі вони не мають.

Більшість цих людей прийшла в клуб під час голодних років, шукаючи шматка хліба і ладна була робити все, що клуб вимагав, аби щось заробити.

Підготовку цих людей до роботи в театрі (як, що тільки вона була) звичайно, було розраховано не на той склад аудиторії, який вони знайшли в клубі і не на той склад живого матеріалу, який вони наїли на клубній сцені. Але обставина складалася так, що треба було так, чи інакше, щось робити. І перші роки клубного життя дають нам буйний розвиток писної аматорщини, культивування на клубній сцені найгірших традицій професіонального театру.

Шкілну підготовку більшості з керівни-

рамінний Технікум, Одеський Політехнікум, Харківський технікум, Миргородський Керімічний Технікум. Випи в Одесі, Харкові та Миргороді не вийшли ще цілком зі стану провінційних шкіл. Правда, Харківський Технікум, що має в складі професурі визначних майстрів: Бурачек, Прохоров, Симонов і др., активну молоді—художників: Хвостова, Падальця, Юдітова, уже починає відходити від канонів старого «художественного училища», приємно виділяється майстерня пра-вирі, театральний відділ та інші.

З робіт Одеського Політехнікума по своїй свіжості виділяється майстерня художника Фрайермана.

Київський Інститут репрезентовано у Харкові не цілком повно (одночасно експонується на виставці народів націоналістичності СРСР в Москві) і значення роботи можна сказати, не вельми добрим експонатами. До цього ж розміщення робіт розірвано—окремо дипломні праці, розсидані за принципом напрямів по всій виставці, не дає повної картини досягнень Інституту, цього справжнього осередку нової мистецької культури на Україні. На жаль також зовсім не показано робіт стажерів та практикантів Інституту на підприємствах (Днібас, Дніпропетровськ), що мають не тільки опанувати художній інтерес, але й величезно значущий, як доказ цілковитого переродження виховання молодих майстрів через безпосереднє обслуговування підприємств та зв'язок з робітничою масою.

Хіба це не те нове, що в тілі у нас, що створено нашими умовами.

Серед художників, які не в безпосереднім відношенні знаходять свої творчі можливості, зустрічають на собі увагу так звані мону-менталісти і то не тому, що про них багато говорено, а тому, що якраз ця група поставила перед собою виразне завдання (яко переходового характеру—так собі для моди), прийти реальний шлях і формою внесення мистецтва

в побут мас як через зв'язок з архітектурою, громадського призначення, так і взагалі ан-двинувши ініціативи архітектонічності аматор-ських рішень підпорядкованих певній організованості своїх частин та культурі матеріала. Роботи цієї групи вже давно притягують до себе увагу, великим успіхом користувалися на всеукраїнській виставці АТМУ, не менш тепло вони були прийняті й на виставці народів СРСР в Москві (див. № 2 журн. «Револіція і Культура»). Уже самий успіх групи, її чисельний зріст, факт об'єднання найбільш талановитої молоді здавалось примушував-би з більшою увагою поставитись до цього явища. Мик тим до цього часу, що в ходу саме хустарно-тлумачення річей то аналогіями з Місиль-Ан-джело і Леонардо, то з іконою, то з фрескою, як до зробили спадати намі в початку статті і, якими. Звідси найвні поради, що ніяк не переконують і не дають коректив.

Виходячи із основної мети знайти місце май-ярства в масовій сукупності, в формах нового суспільства, група ця основоположником якої є професор Войчук, зупинилася на формах живопису, що органічно зв'язані з архі-тектурою, будь-то фреска, чи рекламний пла-кат на авто-шлях.

Звідси зацікавлення і зв'язання формальні проблеми, які опановані з оволодінням майстер-ством композиції та колористичним поєднанням. В процесі шукань і досліджень, поставле-но завдання оволодіти сукупі фахових техніч-них і технологічних та стилістичних особливос-тей, найкращих образів мистецької культур-ної спадщини. Останіються поруч Сезан, і фрескове майлярство, Пікасо і образи народно-го мистецтва, Ренуар, Рафаель та Рубенс. Че-рез це в залежності від місця й обставин у критичі до об'єднання їх у впливах імови, то у футуризмі. Мик тим поставлене завдання надзвичайно складно й серйозно. Навити фор-му, а який-би були об'єднані найкращі фор-

нів слід поставити під сумнів, бо якщо то окремим так, що в ансамблях, які союз гірників спідчас обслуговування роботи художніх гуртків провадять, більшість керівників списали, що вони покінчили якесь то Варшавське, Лизинське і т. ін. художні школи, себ то такі, що перевірити зараз не можна, а документи про закінчення, звичайно, за часів революції зберігати було не легко.

Друга частина керівників гірників за себе, що не має шкільної підготовки, але має великий практичний стаж: керівники руських гуртків майже всі пишуть, що вони працювали в Московському Малому Театрі, а керівники українських гуртків мало не всі працювали в Кропивницькому і Одеському. Виходить, що все ж таки це були менші досвідчені наряди.

Але ж ось одна невеличка інструкція: один з керівників українського гуртка, що в ансамблі своїй мав у минулому театрі Садовського «ролі героя любовника» на запитання: «що передбачає в роботі і яких слід би було б вжити заходів аби поліпшити роботу?» — відповів: «Меня не удовлетворяет масштаб работы, в котором я работаю и плата в 75 руб. в месяц. Я хотел бы получить более культурный ансамбль (! Ю. Ч.) в клуб большего масштаба, тем более, что я сам герой-любовник певучий голос бас».

Ця відповідь як найкраще смальовує непридатність цієї людини до роботи в клубі і навіть шкідливість його перебування в клубі, відкидає нерозуміння завдань клубу, та, певно, й небажання їх зрозуміти.

В галузі хорової роботи стан такий же, коли не гірший: Керівники майже на 100% бувають, а може і теперешні церковні регенти. Ну що можна вимагати від людини, яка різь проповіді ідеологією «хорувимського ладу». І знов такі найгірші традиції церковних хорів прищеплюються клубним гурткам, а репертуар хорових хорів будується на Давидовському, Концевичеві і т. інш.

Духовими оркестрами адебілітного аерують бундів військові капелмейстери і музиканти військових оркестрів і так саме, як і перші дві групи несуть найгірші старі традиції і в житті гуртка і в репертуар. Звичайно, що з усієї цієї кількості керівників є одиниці, які шукають нових шляхів у роботі, які працують

як не за орах і гроші, а за сумління. Але поруч з цими людьми не дивлячись на 10 років революції, ще зберігся і такий тип: авторів довелось розмовляти з одним керівником клубного гуртка, який казав так: «Боли я вступав на роботу до клубу, то мені дають на пробу два місяці й протягом цих двох місяців мене не чипають. Я з гуртком готуюся. Потім даю пробний виступ. Клубові не подобається. Мені дають за два тижні вперед і... слеті». Я шукаю другий клуб і за два тижні безумовно знайду. Так тепер облягте: На Україні бігли як 1000 клубів, не тільки на мій нік вистачить, а ще і моїм дітям».

Треба сказати, що керівників такого сорту, сорту «аматорів», як їх звуть по клубах, досить багато.

Здається досить показано, яку всі ці опенки мають «певну техніку, загальну культуру й практичний досвід».

Отже виходить, що справа з керівниками гуртків в дуже поганому стані і з цього боку дається і тов. Ницай і тов. Понтовський не суперечать один одному. Клуби запобігають цьому лихові зараз і таким способом: або шукають керівника з кінчиних уже тепер Вишні або висовують на посаду керівника з активних гуртківців. Відомості які має спілка гірників про роботу студентів наших художніх Вишнів, як найкращі й дуже бажано мати керівниками в клубах, як найбільше ВУЗівців, але справа в тім, що за останні два роки спілці гірників ледве ледве поспістило дістати дванадцять студентів. Ця кількість звичайно не може розв'язати кризи.

Отже volens-nolens потрібно висувати керівників з гуртківців. Ті відомості, які має в цій справі спілка гірників, дають змогу суперечити тов. Ницаєві в тім, що висунення гуртківців «благословляє халтуру». В клубному житті ота «сумнінина» для тов. Ницай спілка гуртків відіграє значну роль, коли не сказати, що на ній базується все життя клубу. Отой ентузіазм, що про його лише тов. Понтовський є єдиним чинником, який дає змогу без усієї винагороди ставити по 20 вистав на місяць, по 10 раз на місяць у спеку, в ярмарку, тільки що вилізли з шахти пішки йти за 10 верст у піднебесне село з виставою. І цього ентузіазму не зможе викликати спец, що має «певну техніку, загальну культуру і

практичний досвід» (і то всі ці дані, як ми вже бачили вище, дуже сумнівні), але чужий по дуку клубові, бо на клуб він дивиться лише, як на життєвий засіб.

Коли б висунення гуртківців давало негативні наслідки, то певне спілка гірників не прийняла б до такого висновку: улаштувати курси підвищення кваліфікації керівників, вимагати аби 1/2 місяць на курсах було обов'язково віддано активним гуртківцям. Практичний досвід говорить за правильність такої вимоги, тим більше, що завжди є змога регулювати цю справу, посилавши цих «своїх хлопців» робити туди, де масштаб роботи відповідає їх силам.

Отже справа стоїть таким чином: керівники клубом потрібні, але Вишні налі не дають і скоро не дадуть такої кількості, яка задовольнила б клуби, а тому, шукаючи виходу з цього стану клуби мусять подбати про те, щоб активних гуртківців висувати на нерування гуртками, перепустивши їх спочатку через відповідні курси. Тов. Ницай заперечує т. Понтовського, а з ним панно і всіх тих, що поділяють думки т. Понтовського чи відомо їм, що одержують оті робітники, від яких тов. Понтовський вимагає працювати «много-важно».

Відомо т. Ницай!

По союзу гірників у Донбасі, середня ставка керівників гуртка складає 110 карб. А до того ще квартира, опалення, освітлення й т. інш. Не багато, але робітники НКЗ, що працюють у значно гірших умовах, одержують значно меншу платню. Певно не тому художні ВУЗи не добирають 30—35%. В Донбасі серед робітництва велике тяжіння до вступу в художні ВУЗи, але заставки цілий лизинський зраз до художніх ВУЗів вступают лише одиниці. Говорити про це зараз в нашій заставці не виходить. Колись іншим разом.

Отже ніяк не можна погодитися з пропозицією тов. Ницай не висувати на посаду керівників клубних гуртків активних гуртківців і до тих практичних висновків, що їх подає т. Ницай слід додати що й такий: організувати курси чи семінари для активних гуртківців, що мають здатність до керівництва гуртками, де вони матимуть змогу систематично підвищувати свою кваліфікацію.

Ю. ЧЕРНЯЄВ.

маленькі досягнення в новій революційній тематичі. — у монументальному характері роботи використати найкращі досягнення художньої техніки і технології, не легко.

В останньому уже на сьогодні пророблена величезна робота.

За десять років група безупинно росте, не тільки кількісно, але в силі якості своєї роботи. Виставки кожного разу показують поступ в напрямку намічених завдань. Молодість і талановитість робітників, серйозність ставлення до своїх завдань при відповідній увазі і оточенню забезпечить цілком вірний шлях і реалізацію поставлених завдань, що їх висовує наша радянська сучасність.

З робіт конкретно необхідно звернути увагу на працю т.т. Шехтмана, Мізіна, Воробіної, Павленко О., Падальки, Липківського, особливо глибокого майстра Киселенко, Луковського.

Крім значної технічної вправності, загального високого рівня формальних досягнень всі товариші працюють над революційною темою. Вся ця молодь виховалася й виросла шкільно-Жовтня.

Окремо групою треба відзначити мalarів, що працюють переважно над розширенням формальних завдань; вони не мають певного цілісного обличчя. Ця група по складу своєму переважно художники РСФРР, що надано працюють на Україні і являються наслідувачами руських майстрів, що культивують станкову картину.

Формально технічні проблеми, що ними майже замикомать круг своїх інтересів ці мalarі мають велике значіння на загальному розвитку художньої культури, чим вони відіграють позитивну роль будівництва в цьому напрямку думку. На жаль в конкретній практиці переважна більшість учасників цієї групи не несе в своїй праці оригінальних творчих виявлень,

більшістю що все повторення, досить таки зашкільне, або експериментальних робіт, або ж так званий сезанізм. Вони поділяються на не зовсім виразних імпресіоністів, наслідувачів Петрова-Водкіна і сезаністів. Останніх репрезентує Таран, Петрицький, в цікавих роботах якого переважає сезанізм від Кончаловського, а не від самого Сезана. Більш оригінальними є і більш безпосередні враження справляють роботи Пальмова, що, крім традиційних натюрмортів, так властивих цій групі ставить перед собою і тематичне завдання.

Але в цілому треба відзначити, що при негативних сторонах в роботі цієї групи самий факт існування в українському мистецтві таких напрямків свідчить про визволення української дійсності від провінціальної відсталості, що нею так характерна дореволюційна доба.

Художники натуралісти зробили як найменше поступу. От дійсно незмінний Коєк на виставці виглядає так, як і виглядав одинадцять років тому. Теж можна сказати й про інших. Характерно, що натуралісти порівнюють до інших дуже в малій мірі відступилися й на революційну тематику. Роботи з революційним змістом цієї групи переважно членів АРМУ.

Значні досягнення необхідно відмітити у таких майстрів, як Симонов, Прохоров, Фрайрман, Шаронов. Окремо стоїть група молоді з Одеси (члени АРМУ), що одержали освіту в одеському Технікумі. В своїх роботах вони не тільки зрозуміли значіння революційної тематики, але й намагаються вийти з вузьких рамок натуралістичної методи. З цього боку звертають увагу на себе роботи Котляра, Постели, Довженка, Павлюка й Рєзніка з Дніпропетровська та особливо роботу Динилевича, який майже цілком звільняється від натура-

лістичної обмеженості. Характерно, що спроба художника Коєка справитися з монументальним портретом Леніна закінчилася цілковитою невдачею.

Окремо треба відзначити велику тематично революційну картину, працю т. Опапенка, робітника самоучки, що почав вчитись в Київському Університеті. Робота свідчить про великі здібності і свідість підходу. Справа лише технічної вправності.

Окультура на виставці представлена також не повно. З речей, які експонувало найбільшої уваги заслуговують роботи Києян: проф. Кратко дав великий барельєф на актуальнішу тему (складання 5-тиричного плану) цікавий не тільки сюжетом, але й своєю трактовкою. Особливо приємною виглядає робота Дієдо («Делегатка»), а також робота т. Писаренка, в яких формальні завдання натають вдале ополучення з революційністю сюжету. Прикрі враження залишають роботи Новосельського, особливо «Лице Октябри» — річ зовсім випадкова на виставці. В цілому ж необхідно сказати, що при всій неповноті своєї і організаційних недоліках виставка дає картину величезного зриву, що відбувся в образотворчому мистецтві України. Це бутийний аріст молодих сил та розвивається мистецтва освіта. Мистецтво наблизилось до нас. Поставлено ряд важливих питань нової класової мистецької культури. Піднесення матеріальної допомоги художникам, зростає увага широким колам нової промисловості в першу чергу робітничо-селянського активу, піднесення зв'язок з виробництвом дадуть змогу закінчити здобутки і розвинути їх в глибоку культуру, нагромаджену Великим Жовтнем.

ВАСИЛЬ СЕДЛЯР.

Бібліографія

Д. Віленський—Л. Гамбургер. Переклад Ол. Варавва. ЛЕНІН. Ціна 50 коп. Вид. «Пролетарий».

Д. Віленський—Л. Гамбургер. ЛЕНІН. Ціна 50 коп. Вид. «Пролетарий».

Це — одна книжка. Число сторінок, розподіл рядків на сторінках, малюнки — одні в обох книжках, тільки текст у одному виданні український, а в другому — руський.

Завданням, змістом і методом викладу та оформлення книжки являється в себе цікава педагогічна спроба. Перше, що приємно вражає в ній, це цілком серйозна ділова установка, без того нарочитого пристосування «тієї дитячої розум», споконання і трактування пошти Леніна, як просто «мелюзки Ілліча», що часто-посто в «квазі-дитячих» намаганнях у першу чергу обминає зміст світової ролі Леніна.

На 10 сторінках малюнків і віршованого тексту до наведених тут же цитат із самого Леніна автори стисло і досить просто подають як раз зміст роботи Леніна, те-чим є Ленін для робітничого світу.

Всім цитат із Леніна, поданих підкреслено, до ілюстративності (червоною фарбою) вилічено в віршованій текст книжки, так що цитати є продовженням викладу.

Цитати і малюнки говорять: про умову для молоді (вступ); про оволодіння фабриками і заводами, про передачу землі селянству, про робітничо-селянський союз, соціалістичне будівництво і оборону того будівництва, про світову революцію робітництва, селянства і пригноблених націй.

Дві останні сторінки наводять похорон Леніна, віршову ЦК ВКП і, з малюнком — пієри перед мавзолеєм Леніна, цитату з промови Т. Сталіна про вірність партії і трудящих заповітам Леніна.

Малюнки плакатні. Там, де мова йде про світову буржуазію, оформлення підійняно під газетно-паркову інтерпретацію цієї сили.

Композиція вдала, малюнки яскраві, тексту небагато, і він повинен немою би легко засвоюватися дітьми перших ступнів школи. Читати дітям книжку, нам здається, найкраще, з керівником — навчителем або що, то б то про-робляти, як навчальний матеріал.

Що до недоліків. Вони є і в руському і в українському тексті, і згадати їх можна знову так лише поясненнями керівника, що розвиває б думку і уточнює її. До недоліків треба віднести не досить точні формулювання. Так, наприклад, біля малюнку індустрії в робітничих руках радок з віршів «Ленін помог, і самі владарями стали» (В українському виданні: «Ленін поміг їм самим за господарів стати») вимагає роз'яснення, яким є те «владення», чи ті «господарі», — то-б то не індивідуальними, а колективними.

Не досить вдалий український переклад: «Любим ми всі Ілліча за незрівняне діло відважне». (В руському тексті: «за велике славне діло»). Слово «відважне» падає не зовсім того відтінку, якого треба за змістом.

Згалом же спробу треба визнати вдалою.

М. Н-й.

«ХОРОБРИЙ». Артур Каролі, переклад О. Журливої, «Універсальна Дитяча Бібліотека» № 6, ДВУ, 1927 р. 24 стор., 8 коп.

Коротко кажучи, оповідання корисне тим, що воно не втомлює молодого читача. Воно збудоване мірно і цікаво. Далі, оповідання чужоземне, а це ж для дітей чи не половина географії... Нарешті, книжечка має візу Держнаукметодкому. Ото ж лам залишається побажати дітям доброї книжки до рук.

Але є й хибя. На хибя ми й зупинемося. Насамперед треба сказати, що оскільки радянська дитяча книжка пробиває собі дорогу за великими зусиллями, — їй слід допомогти не лише порядком літературного заробітку, але й громадською увагою, роботою. А виконати цю роботу зможуть тільки педагоги й письменники. Нема найменшої радії спихати винуватість на видавців тоді, як редакційні портфелі порожні. Треба творити. Треба, до речі, й самий термін «дитяча книжка» якось більше уточнити і видавати дитячі книжки за категоріями віку (ознака доцільності). Що ж до перекладної книжки, то її слід подзвати якомога зрозумілою мовою простіше, може подекуди, ніж в оригіналі. Це вимога законна, її треба пам'ятати.

Інакше не можна. Ми побудуємо в цій книжці такі, приміром, слова, як «префект», «систематично», «щонайдетальніше» і т. інш. Маємо й такі приклади, на яких і старий читач буде спотикатись: «... він повинен був ще бути в долині, принаймні і на відстані двох годин пути» (стор. 20). А це ж для дітей. Коли ж додати ще що наші друкарні досі випускають книжки з багатьма помилками (друкарськими чортками), то не дивно, як важенько дитині поборювати ці мудрості...

Проте, поміняючи зазначені дефекти, не згадуючи про сюжет, правдоподібність, то-що, треба все таки радити, що дитяча бібліотека

збагатилась ще одною книжкою. Факти доводять, що при бажанні можна ліквідувати всі ці «кризи». На нашу думку радянські діти мають повне право апелювати вголос до культурних верхів «Книжечку, дяда, давайце, швидче давайце...» Адже є вже докази, що ці «дяди» помалу розгойдуються. Книжки для дітей будуть. А поки будуть, ми нагадуємо разом з дітьми: пора, пора...

З бібліографічного ж боку слід ще зауважити те, що на книжці не зазначено з якої мови її перекладено. Цей огріх, між іншим частенько прапляється і тому дуже цікаво знати, що змушує видавців вважати мову первотвору за секрет.

Юрно Мережаний.

Нотографія

В. Грудін. Два вірші Н. Казданова: «До альбому» та «Ясних днів», для голосу з ф. п. Вид. «Київського Муз. Підприємства» (КМП), Київ, 1927 р., 1½ арк., ціна 45 коп.

Ці твори — романси-мініатюри на дві сторінки кожна. По характеру тексту можна-б, власне, обидва назвати — «До альбому», розуміючи під цим спеціальний рід віршів мінцанської «елітної-кохальної лірики, що її маємо в зазначених творах:

«Ты звездочка ясная,

Солнце весны,

Капризная кипучего

Моря волны» і т. и.

(«До альбому»).

або:

«Светлых дней, мятежных дней

Догорел закат,

И мелькнувший счастья миг

Улетел навзад». («Ясних днів»).

Судячи по змістові й оформленню (№ 1), романси є продукцією «довільського» часу. А коли так, то нащо й для кого видано їх на одинадцятьому році Жовтня?

Приводячи, — музика романсів у деякій мірі асонує текстові і тому іноді бліда. 6 зворотні подекуди в стилі Глієра, подекуди — Дебюссі. Вплив цих композиторів у зазначених творах Грудіна є позитивні і мінені-кінцем маємо прийнятну музику, але де ще не виправдує появу її в друковій в сполученні з характеризованим вище текстом.

Показчик статей, оповідань і нарисів

друнованих у додатку до газети «Вісти» — «Культура і Побут» за 1927 рік

ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНІ СТАТТІ.

(Огляди літературного життя, рецензії на нові видання, видавничі справи, питання бібліотечні).

Микола Новицький. Торбина реготу або епопея найновіших анекдотів (Микола Куліш. «Хулії Хуліна» (Комедія) видавництво Утодік 1926 р., № 1.

М. Долєнго. Вальсе. Алімамах перший.

№ 1.

Мик. Новицький. Молодія № 1.—№ 1.

Н. Бухарін. Відливі нотатки. № 2.

М. Новицький. «Червоний Шлях» № 11—12,

№ 2.

М. Гук. Д. Фальківський. Обрії. Поезії. № 2.

А. Лейтес. Авантюрний роман. № 2.

Мик. Новицький. Ленінізм—у культуру.

№ 3.

Г. Н. «Полужанин». № 1. № 3.

А. Лейтес. М. Івченко «Норватою дорогою».

№ 3.

А. Л. Антон Дикий. Огонь цвіте. Поезії.

№ 3.

А. Л. Георг Брандес (до 60-річного літературного ювілею). № 4.

Мик. Новицький. «Тайна мого кімнати». Вальсе. Літературно-художній журнал № 1.

№ 4.

А. Литинський. Болотні справи бібліотечної роботи. № 4.

М. С. Україна. Статистичний щорічник. № 4.

А. Машкін. По руських журналах (огляд).

№ 5.

А. Лейтес. Книга про «Теорію роману». № 5.

П. Ланіза. Про масову книжку. № 6.

А. Лейтес. Соціална сатира в Америці.

№ 6.

Ан. Машкін. По руських журналах «Новий Леф» к. 1-ша. № 6.

М. Г. Сільський театр № 1—1927 р. № 6.

Ом. Балицький. Віктор Данилевський. У віки крилаті. № 6.

Г. Н. Свято Жовтня і конкурси. № 7.

Мик. Новицький. «Молодія» № 2. № 7.

М. Г. Я. Качура. Без хліба. № 7.

А. Лейтес. Ромен Ролан. № 8.

С. Пилипенко. Проблема організації літературних сил. № 8.

Г. Коцюба. Мої зауваження (до статті С. Пилипенка). № 8.

М. Долєнго. Мишачі нори та солом'яний дім. № 8.

Юр. Магось. «Червоний Шлях». № 11—12—1926 р. № 8.

Мик. Новицький. Гоголь (до 75 річчя з дня смерті). № 9.

Н. Плевако. Леонід Глібов та його твори (з нагоди сотих роковин народження Л. Глібова 1827—1927) № 9.

Ів. Капустянський. Іван Франко. Вибрана проза. № 9.

А. Л. Шваченко й руська критика (нотатки). № 10.

М. Г. Вюлетень Всеукр. Наукової Асоціації Охоронства. № 10.

Л. Олін. «Новий Восток». № 10.

Г. Н. Конкурси—оголошено. № 11.

А. Свідлер. Авторське право в Радянському Союзі. № 11.

М. Н-цьний. «Вільшовик України». № 2. № 11.

А. Машкін. По руських журналах—«Красная Новь», «Молодая Гвардия», «Новый Мир» за лютий. № 11.

Ом. Б. «Знання»—двохтижневий ілюстрований науково-популярний журнал № 11.

А. Л. Василь Радий «Тарах Трясило». № 11.

А. Лейтес. Німецька белетристика за останні роки. № 12.

Ю. Смолич. Д. Велзик. «Хто кого?»—Драма на 5 образів. № 12.

С. Пилипенко. 5-тиріччя «Плуга». № 13.

Мик. Новицький. «Молодіж». № 3. № 13.

Свідлер. Авторське право в Радянській Союзі. № 13.

І. Ю. Кулік. Про сучасно-американську літературу. № 13.

Я. Ряппо. Мистецтво в радянській будівництві. № 14.

Мик. Новицький. «Вашліте». № 2. № 14.

Мик. Новицький. Вдалий почин. Джек Лондон. Твори т. 1. Морський Волк. № 14.

А. Лейтес. Пер Бенча. (Його останній роман «Проклятий король»). № 14.

С. Пилипенко. Пятиріччя «Плугу». «Вароша чи провіта». № 14.

С. Пилипенко. Пятиріччя «Плугу». Плуг не підготує школа.

Ан. Машкін. По руських журналах—«Красная Новь», «Новый мир», «Молодая Гвардия» (за березень). № 15.

М. Гук. В. Чамлі. «Малочунок». Оповідання. № 15.

М. Г. Гео Коляда. Тут extra. № 15.

Лейтес. А. Голово. «Бур'ян». № 16.

М. Гук. Проспер Меріме. «Жоломба». № 16.

Мик. Рудерман. Літературна Москва (лист з Москви). № 16.

Свідлер. Авторське право в Радянському Союзі. № 16.

А. Лейтес. В. Чучмарев. «Матеріалізм Опінози». № 16.

М. Г. Марко Черемшина. № 17.

А. Л. Художня проза «Червоного Шляху». № 17.

М. Гук. «Зоря» літер.-науковий та політично-громадський ілюстр. журнал. № 17.

Ан. Машкін. По руських журналах—«Красная Новь», «Новый мир», «Молодая Гвардия». № 17.

Письменник і читач (за доповіддю О. Білецького). № 17.

М. Гук. Еміль Золя. Шахтарі. Роман. № 18.

А. Кривобабко. А. Коршиков. Природознавство в робітничому вчуді. № 18.

С. Вітик. Шанування пам'яті Ів. Франка. № 19.

А. Л. Тематичні тенденції в поезії. № 19.

А. Василь Бобинський. «Смерть Франка». № 19.

О. С. Шасна плуг (Микола Байкан—«17 патрул», «Різняна плуг» поезії). № 20.

В. Арнаутов. Про дитячу книжку (з приводу статті «Кабінетний максималізм»). № 20.

М. Гук. Плужанин № 9. № 20.

І. Святницький. До 50-ліття процесу Івана Франка. № 21.

А. Лейтес. Наш літературний урбанізм. № 21.

Ю. Смолич. Пер Ампи.—Юди. № 21.

М. Гук. Плуг. Літературний Альманах. № 22.

Ю. Смолич. Софія Левитина.—Приговор. № 22.

Г. Коцюба. Заходи до поліпшення матеріального стану письменників. № 23.

М. Г. Західна Україна. № 23.

Ант. Козаченко. Бібліографічні Вісти. № 23.

Г. К. До видання художньої літератури. № 24.

Гр. Петнінов. Нотатки про сучасну американську поезію. № 24.

М. Долєнго. Л. Порвомайський. Земля обітована. № 24.

О. С. Незнаний літературний жанр. (П. Лісовий «В революцію»). № 25.

М. Долєнго. О. Кундич. Село Вовче. № 25.

М. Г. С. Жигалко—Єдиний досвід. № 26.

Г. К. Володимир Юрезанський. Червонозаводський загін. № 26.

Ант. Козаченко. Шлях за половину. № 27.

Мик. Новицький. «Гарт» літер.-худож. та критич. журнал № 1. № 27.

А. Лейтес. Джемс Джойс. № 27.

Н. Дубняк. Важлива, але занедбана справа. № 28.

Мик. Новицький. Омів і грів. І. Весела дитинка. Гумористична серія журналу «Плужанин». 1—10.

П. Омів та жарті—збірка гумору та сатири за ред. Плужанин. № 28.

П. Омів та жарті—збірка гумору та сатири за ред. Плужанин. № 28.

П. Омів та жарті—збірка гумору та сатири за ред. Плужанин. № 28.

П. Омів та жарті—збірка гумору та сатири за ред. Плужанин. № 28.

П. Омів та жарті—збірка гумору та сатири за ред. Плужанин. № 28.

А. Л. «Молода Германія». № 28.

П. Калюжний. Про видання української науково-технічної літератури. № 29.

Вітик. Журнали на радянській Україні. № 30—31.

А. Лейтес. Блазні та «спроповідники». № 30.

В. Арнаутов. До конкурсу на дитячу книжку. № 31.

Г. Коцюба. Гюї де Мопасан. Твори. Том. 1. № 32.

М. Гук. Галич—Друкарка. № 32.

К. Дубняк. Індексція книжок. № 33.

Мик. Биковець. Потрібний бібліографічний журнал. № 34.

Ол. Полторацький. Євген Плужник. Рання осін. № 34.

Ант. Козаченко. Де-які висновки в питанні про індексцію книжок в УОПР. № 35.

Г. Степовий. Соціологія сміху. (З приводу «Червоного Перцю»). № 36.

М. Г. Траугат Леман. Чорне авто. № 36.

П. Горбенко. П. Рулін. Укр. Театральний Музей. № 36.

Ол. Полторацький. Дмитро Тась. «Ведмеді танцюють». № 37.

А. Голово. Організація наукового обміну із закордоном. № 37.

М. Годневич. В справі книгообміну України з закордоном. № 38.

П. Коган. Анрі Барбюс. № 38.

С. Пилипенко. Видавнича справа на Україні. № 38.

Юр. Бала. Нова проза. № 38.

Ант. Козаченко. Качинський. Селянський рух на Україні в роки 1905—1907. № 39.

Мик. Новицький. Напередодні десятиріччя Жовтня. № 41.

А. Л. Пролетаріат і література Заходу. № 41.

Ант. Козаченко. Жовтнева виставка «Книга й преса України за 10 літ». № 41.

С. Неньковський. П. Воронін. «На зажинках». № 41.

Д. Коваленко. На друге десятиріччя. № 42—43.

В. Бобинський. Лист стороннього. № 42.

А. Л. Жовтень в західній літературі. № 43.

А. Л. Жовтень в руській літературі. № 44—45.

Біляч. О. Кобилянська. № 44.

О. Шиманський. Про дитячу книжку. № 44.

П. Лісовий. Наші культурні завдання. № 45—46.

Мик. Новицький. Культура і мова бюрократизму. № 45—46.

Ант. Козаченко. Друковане слово на Україні—за 10 років революції. № 45—46.

А. Лейтес. Станіслав Пшибишевський. № 45—46.

Евг. Касяненко. Що невідомий план. № 47.

Ів. Кирилєнко. Даймо пролетарський мажор! № 47.

Ант. Козаченко. Намченко—Колівщина. № 47.

Л. Юрій Смолич—Історія людини. № 47.

Юрко Мережаний. «Долой неграмотність». № 47.

О. Спісаренко. Дитяча література і письменник. № 48.

В. Гребінка, Д. Рубашка. Де-що про масовий літературно-науковий журнал. № 47.

В. Державін. Шарль Анрі де-Костер. № 49.

М. Качанюк. Ол. Досвітний—«Хто». № 48.

Ол. Полторацький. Ол. Влизько. Поезії. № 48.

Ірась 4 зауваження читачських. № 49.

Демі. Що і як. № 49.

Мик. Новицький. Культура казівна. № 49.

Ю. Чернєв. «За здоров'я чи за упокой». № 49.

НАУКА.

Проф. А. Палладін. Залежність різних процесів в нашому тілі від характеру нашої їжі. (Нове в галузі біохемії харчування). № 3.

Ант. Козаченко. Організація працевлаштування. № 3.

В. Легіт. Поділля (краснознавство) № 4.

Новоселівський. Семінари з українознавства для лекторів. № 5.

О. Соболев. Таємниці великої Піраміди Хеопса. № 7.

В. П—б. Масовий кореспондент у краснознавчій праці. № 8.

О. Драгоманів. Вивчаймо наші міста. № 9.

Ман Берн. Наукові доктрини й класици життя (в Інституті науково-судової експертизи). № 9.

І. А. Психотехніка, № 9.

Дм. Багалій. Інститут Т. Шевченка (його завдання, сучасний стан і перспективи дальшого розвитку). № 10.

Проф. А. Палладін. Нові шляхи до вирішення механізму психічної діяльності (Нове в галузі біохемії головного мозку). № 12.

В. Дубровський. Потрібна охорона історичних пам'яток м. Чернігова. № 15.

С. Г—о. Повини медичної хемії. № 16.

І. В—ч. Охорона пам'яток культури на Україні. № 18.

Проф. І. Бороздін. Де-які чергові завдання вивчення людини. № 19.

Проф. Гладстерн. Піонер марксистського сходознавства. № 25.

І. Л—ок. Український інститут прикладної хемії № 26.

Степан Рудницький. Оборона враз і пачання географії. № 32.

Йос. Миклашевський. Роля ритму в житті робітника. № 33.

Проф. Ст. Рудницький. Перспектива укр. географічного інституту. № 34.

Н. Дубняк. На шляху розвитку краснознавства. № 35.

Петришин. Організація Інституту заочного навчання в невідкладне завдання. № 36.

Кость Довгаль. Вивчення бібліотек. № 36.

Проф. Рудницький. Повені в Карпатах. № 38.

І. В. І-й Всесоюзний з'їзд патологів у Києві № 39.

Дубровський. Пам'ятки старовини та музеї правобережної України на 10-ті роковини Жовтневої революції. № 41.

О. Водолажченко. Наукові зв'язки з закордоном. № 42.

В. Барвінський. Академік Д. І. Багалій. № 43.

В. Дубровський. Українська наука на 10-ті роковини Жовтня. № 43.

А. Олександров. Радянське сходознавство. № 43.

В. Державін. Харківська науково-дослідча кафедра літературознавства та її наукова діяльність. № 44.

В. Державін. Науково-дослідчий інститут Тараса Шевченка за 1926-27 рік. № 47.

Н. Дубняк. Шляхи географічної науки на Україні за 10 років революції. № 48.

МУЗИКА.

(Опера, концерти, клубна робота, нотографія).

П. Козицький. Перші підсумки «Дня музики» на Харківщині. № 2.

Б. Новосадський. До питання про ідеологію в музичній творчості. № 4.

Я. Юмас. Музичне життя Києва. № 4.

П. Козицький. Ділова пропозиція в хорівій справі. № 5.

Г. Коган. Музичне життя Москви. № 5.

В. Коновал. Збірники народної пісні. № 6.

А. Кравцов. Серйозну музику—робітничим масам. № 7.

П. К—й. Музичне життя (Огляд за січень). № 7.

Бр. Веллер. Музичне життя Берліна. № 8.

П. Козицький. Людвиг Бетховен (до 100 роковин з дня смерті). № 12.

Ів. Мацегора, П. Козицький. «Волошки». № 12.

А. Ольховський. Музична науково-дослідча робота в Ленінграді. № 13.

С. Папа-Афанасопуло. Радіо-концерти. № 14.

П. Козицький. Другий сезон (підсумки й перспективи оперної справи на Україні) № 15.

Коган. Музичне життя Москви (третій лист). № 15.

А. Кравцов. Музика в дню. № 16.

Ю. Т. Музичне життя Вірменії. № 16.

П. Козицький. Другий сезон. (Підсумки й перспективи оперної справи на Україні). № 17.

П. Козицький. Міжнародна музична виставка у Франкфурті на Майні. № 18.

Папа-Афанасопуло. Радіо-концерти № 18.

П. Козицький. Концертна справа на Україні. № 20.

В. Сім. Клуби влітку. № 20.

С. Папа-Афанасопуло. Радіо-концерти. № 20.

П. Козицький. Порфир Данилович Дамуцький. № 20.

Мик. Грінченко. Музично-драматичний інститут ім. Лисенка у Києві. № 21.

Ю. Т. Третій симфонічний концерт. № 21.

Юрій Тіщенко. Нотатки в справі розвитку української музики. Музика камерна. № 22.

П. Козицький. Де-що про музично-видавничу справу. № 22.

- Юр. Тищенко. Нотатки в справі розвитку української музики. Умови розвитку. № 24.
 О. Немировська. Музичне життя Ленінграда в 1926-27 р. № 24.
 А. Кравцов. Про музику взагалі і дирижера зокрема. № 26.
 Валентин Борисів. За композиторський молодик. № 27.
 Юр. Тищенко. Став музично-хорової справи на Харківщині. № 27.
 Юр. Тищенко. Перспективи оперного сезону. № 29.
 Вас. Цегель. Цікавий рейд (шодорож квартету ім. Леонтовича). № 31.
 П. Козицький. Лист перший (музична виставка у Франкфурті на Майні). № 31.
 П. Рудяків. До концертного сезону № 32.
 О. Дзбановський. Музична старовина. № 32.
 П. Козицький. Музика в Німеччині. № 33.
 Ол. Перунов. Музичне виховання в школах Союзу. № 34.
 Ів. Мацегора. Музичне виховання по школах Союзу. № 35.
 П. Козицький. Музика в Німеччині. № 35.
 Юрій Тищенко. Радіо-концерти. № 35.
 П. Козицький. Музична культура за 10 років. № 36.
 П. Миклашевський. Музика в світлі наукових теорій. № 37.
 Олекс. Перунов. Кілька слів з приводу Інтернаціоналу. № 37.
 Юр. Тищенко. Третій пленум ЦП Муз. т-ва ім. Леонтовича. № 37.
 П. Г. Музично-драматичні інститути. № 38.
 Юр. Тищенко. Досвід масової музроботи. № 38.
 Ол. Перунов. Музична робота в робітничому клубі. № 39.
 Ол. Перунов. Музика й діти. № 40.
 Дейт. Музичні видання для дітей. № 40.
 Дейт. Нотографія.—Г. Хоткевич. «Весна прийшла». Я. Степовий і М. Лисенко. № 41.
 Б. Яновський. До постановки опери «Вибут». № 42.
 Юр. Тищенко. Десять років музичної культури на Україні. № 43.
 Ю. Дрейзін. Музика на Білорусії. № 44.
 Дейт. Нотографія.—Я. Степовий. № 44.
 Я. Юрмас. Про шляхи оперного мистецтва на Україні. № 47.
 Мик. Невицький. Оперетка в культ-роботі. № 47.
 Дейт. Козацькі пісні. № 48.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО.

- І. Я—ко. Київська виставка АРМУ (лист з Києва). № 3.
 Г. Н. Виставка образотворчого мистецтва. № 4.
 А. Альф. По Московських виставках. № 4.
 Н. Всеукраїнська виставка АРМУ. № 12.
 П. Горбенко. Шляхи розвитку образотворчого мистецтва на Україні (до диспуту). № 13.
 Парижанин. По виставках Парижу. № 15.
 Мистецтво на Заході (враження з подорожів по Європі). № 16.
 Б. Вольський. Про розвиток станкового малярства й скульптури. № 17.
 Б. Вольський. Виставка АХЧУ. № 18.
 Альф. По московських виставках. № 18.
 В. Х. «Залізобетонна поема». № 19.
 Б. Вольський. До Всеукраїнської виставки образотворчого мистецтва. № 21.
 Альф. По Московських виставках. № 22.
 Б. Вольський. До організації Всеукраїнської художньої виставки «10 років Жовтня». № 26.
 П. Г. З життя мистецьких ВУЗ'ів. Художньо-керамічні технікуми. № 30.
 І. Воланський. Київський художній інститут. № 33.
 П. Г. Художні ВУЗ'и. № 39.
 П. Г. Організаційні проблеми в галузі образотворчого мистецтва на Україні. № 40.
 С. Холостенко. По художніх організаціях. № 40.
 П. Г. Художня виставка «10 років Жовтня». № 42.
 Л. Н. Всеукр. Художня виставка «10 років Жовтня» Революції. № 44-45-46.
 Б. Вольський. Побіжно за 10 років. № 44.
 В. Касіян. Виставка мистецтва народів СРСР. № 47.
 С. Гилларов. Виставка мистецтва Далекого Сходу. № 48.
 Седляр. Виставка «10 років Жовтня» № 49.

ТЕАТР.

- Ю. Смолич. Театральна наука. № 1.
 — Українська опера в другій половині сезону № 1.
 Лесь Гомін. Театральна завірюха. № 2.
 Л. Гомін. Контрасти (театральне життя в Черкаській округі). № 6.
 Б. Сім. П'ять років Червонозаводського театру. № 6.
 І. Турнелтауб. По Закавказзю (дорожні нотатки). № 7.
 Дмитро Грудина. До підготовки молодого українського режисури. № 8.
 Г. Н. По українських державних театрах. № 9.
 В. Н. Управління видовищними підприємствами, як засіб боротьби з халтурою. № 9.
 І. Турнелтауб. Грузія, (театр. дорожні нотатки). № 10.
 П. С. Гастролі Єврейського Держтеатру по Україні. № 12.
 Г. Ноцюба. Театр «Березіль» (до 5-тирічного ювілею).
 Я. Мамонтов. В справі «Народного театру». № 19.
 П. Жаткин. Підсумки театрального сезону. (Лист з Москви). № 19.
 М. Лебідь. Про народний театр. № 21.
 Йона Шевченко. Не треба ходити на банк (про народний театр). № 23.
 Л. Предславич. Художня робота на місцях. № 24.
 Л. Предславич. Організація пересувних робітсестей. № 25.
 Юр. Тищенко. Танок, як видовище і галузь фікультури. № 25.
 Вадим Меллер. Німецька театральна виставка. № 25.
 Я. Мамонтов. Між М. Садовським і Л. Курбасом (у справі «Народного театру»). № 26.
 Людовик Лабер. Організація робітників мистецтва в Італії. № 26.
 Ю. Т. «Театр на Заході і в СРСР». № 26.
 Л. Предславич. Актуальні питання українського життя. № 27.
 Б. Вольський. Близьче до пролетаріату. № 28.
 М. Коваленко. Донбасівці про театр. № 28.
 Л. Предславич. Керівництво художньою роботою на селі. № 28.
 Мар. Український театральний музей. № 29.
 Г. Н. Перед початком театрального сезону. № 34.
 Я. Мамонтов. Чергові завдання театрального сезону. № 35.
 Ю. Т. Київський театр читця. № 39.
 П. Чорний. З Київського театрального життя. № 41.
 Л. Предславич. Масовий театр за 10 років. № 42.
 Оповідання, нариси та побут.
 С. Пилипенко. «Джон-Вільям Петерсон». № 1.
 Варвара Чередниченко. «Нож» (побутова). № 4.
 Ол. Кониський. Кат. (Новознайдене оповідання). № 5.
 Геннадій Новіков. Індус Артемій Скибка. № 6.
 С. Касянюк. Гаї та радіо. № 7.
 Омеліо Буц. Про критику (Анкета обслуговування). Фейлетон. № 8.
 В. Минко. Бжа № 2 (оповідання з часів громадянської війни). № 10.
 І. Погожий. На могилі Т. Г. Шевченка (з подорожі). № 10.
 С. Пилипенко. Кара. № 11.
 П. Заголуйно. Пакет. (Оповідання).
 Остап Вишня. Нариса артиста. (Фейлетон). № 12.
 О. Серпенко. Перше Травня. № 15.
 М. Кональця (оповідання). № 15.
 Федір Гайдамака. Нахідка. Етюд.
 Йоганес Бехер. Іділія на Боденському озері. (Нарис). № 18.
 Йоганес Бехер. В поході. (Оповідання). № 19.
 З. Лоза. За господарство. (Бувалиця). № 20.
 О. Демчук. «На Демиді» (уривок з повісті).
 Ів. Кириленко. Де будуть Дніпрельстан. № 22.
 Монід Чернов. Надавничий рейс (шододіюсип Чеховський. Вуярнус. (Етюд). роламі нотатки) № 22.

- Йосип Чеховський. Історія з чижиком. (Оповідання). № 24.
 Тамара Бутвич. Прибігла. № 25.
 І. Литвін. «Вспнать йому». З часів громадянської війни. № 26.
 Йосип Чеховський. Буярнус. (Етюд).
 Остап Вишня. «Шавельсі, товаришочки, шавельсі». Фейлетон. № 30.
 Федер Гайдамака. Смерть ювіляра. Етюд. № 32.
 Петро Крижанівський. Свято. (Оповідання). № 34.
 Антоша Ко. Як поет Моторний на Парнас ходив. № 34.
 В. Різниченко. На дніпрових хвилях. (Подорож до Канкава). № 35.
 П. Хуторський. Ворожка. (Оповідання). № 36.
 Остап Вишня. Ох! Ох! Ох! Фейлетон. № 36.
 Д. Хуторський. Перед наступом. № 37.
 Антоша Ко. Романоманія. № 38.
 Володимир Юрезанський. Настя. (Уривок з повісті Яблуні). № 40.
 І. Чеховський. Медвеже вухо. № 41.
 П. Лісовий. Револуція в побуті. № 42.
 В. Алешко. Земля неможливічка. (Уривок). № 44.
 М. Ільтична. Малиш. № 45-46.

КІНО.

- Альф. Московський екран. № 2.
 В. Х. По Харківських екранах. № 5.
 Н. Долина. Науковий фільм. № 5.
 А. Річмен. «Потьомкин в Америці» (лист з Нью-Йорку).
 В. Х. Кіно (по Харкову за два тижні). № 7.
 Альф. Московський екран. № 10.
 А. Кравцов. Проти «кіно-зірок». № 14.
 Я. Соловей. Підсумки і перспективи кінофікації. № 18.
 Альф. Екран Москви. № 21.
 І. Ж. Кінофікація села. № 21.
 М. Цібор. Кіно в світлі наукового вивчення. № 23.
 Альф. Екран Москви. № 33.
 Альф. Життя перед об'єктивом. № 35.
 М. Берлін. Німецьке кіно-виробництво. № 38.
 Альф. Листи з Москви. № 41.
 Олекс. Копиленко. Очіма глядача. Нотатки про фільм «Звенигора». № 44.
 Альф. Жовтневі фільми. № 47.
 О. Шуб. Перспективи української кінематографії. № 48.

ПЕДАГОГІКА.

- В. С. Американка чи звуковка. № 1.
 І. Лазарів. Про «американізовану методи», № 1.
 Дружин. Про американську методи та нові методи взагалі. № 1.
 С. Прокопенко. Ще про американську методи № 1.
 Лучицький. Про американську методи навчання грамоти. № 2.
 Л. Діполович. Ще про методи цілих слів. № 2.
 Американська метода. № 3.
 Висновки з дискусії про «американську методи». № 5.
 П. Горбенко. Мистецтво і школа. № 6.
 Я. Ряппо. Основні роботи Держнауметодкома та їхній дальший розвиток. № 31.

ФІЗКУЛЬТУРА.

- Д-р Блях. Масова робота в ділянці фізкультури взагалі. № 3.
 Д-р Блях. Як поліпшити розумову працю. № 7.
 Д-р Блях. Масова фізкультура звітку. № 15.
 Д-р Блях. Масова фізкультура звітку. № 16.
 Д-р Блях. Треба раціонально використати літній відпочинок. № 18.
 Д-р Блях. Загартування організму в літній період. № 19.
 Д-р Блях. Культроботу на свіже повітря. № 22.
 Д-р Блях. Бєскурська—гулянка і пурток фізкультури. № 27.
 Буценко. Організація фізкультури. № 28.
 Д-р Блях. Шлях до фізичного самовдосконалення. № 33.
 Д-р Блях. Фізкультура як засіб виховувати школяра першого концентру. № 37.
 Д-р Блях. Фізична культура і розумовий розвиток. № 39.
 Д-р Блях. Значення фізкультури для розвитку нервової системи. № 40.
 Д-р Блях. 10 років радянської фізкультури. № 43.